

Basel III

- Likviditetsregleringarnas påverkan på Svenska Sparbanker i Västra Götaland

Download more graphics at www.psdgraphics.com

Mathias Kansbod   1990

kansbod@gmail.com

Emil Trygged   1989

emil.trygged@gmail.com

Sammanfattning

Introduktion: Denna uppsats kommer att behandla de nya likviditetskrav i Basel III som banker ska implementera i sin verksamhet. Detta ämne är intressant att utforska på grund av bankernas starka ställning i ekonomin, där de fyller viktiga funktioner i samhällsekonomin och således alltid är aktuella och viktiga att granska. Anledningen till att vi har valt att närma oss detta område är för att det inte är tillräckligt utforskat på denna punkt, framförallt inte i Sverige, och grunden till det ligger i att Basel III är ett nytt regelverk som är ett direkt resultat av de senaste årens finansiella kriser runt om i världen.

Syfte: Syftet med denna rapport är att granska likviditetsregleringarnas påverkan svenska sparbankers verksamhet och vilken effekt de nya regleringarna kommer ha på sparbankernas lönsamhet.

Avgränsning: Denna studie har avgränsats till fyra utvalda sparbanker hemmahörande i västra Götaland, varvid huvudfokus legat på att se likviditetsregleringarnas effekt i Basel III.

Metod: Denna studie har valts att göras utifrån en kvalitativ studie med personliga intervjuer som ansats. Valet av kvalitativ studie baserades på att Basel III är ett nytt regelverk och implementeringen av regelverket påbörjas under 2013. Med hjälp av en kvalitativ studie kan studien gå ner på djupet genom att intervjua respondenter som bl.a. arbetar med att implementera Basel III regelverket, och på så vis komma nära fenomenet.

Analys: Analysen av den insamlade empirin visar på att de tillfrågade sparbankerna i mångt och mycket har ett likartat resonemang vad gäller dessa frågor. Alla sparbanker säger sig vara i god likvid situation för tillfället och den allmänna uppfattningen kring likviditetsregleringarna och Baselregelverket, i stort, är väldigt överensstämmande. Det som kan ses med det nya regelverket, och också ett av de problemen som Lars Söderlund (FI) verkligen belyser, är att sparbankerna i sitt förhållande till Basel III måste minska på sin exponering mot Swedbank då man inte har rätt att tillgodoräkna sig sina innehav hos annan bank. Här har sparbankerna ett viktigt problem att brottas med, då sparbankerna heller inte har rätt att deponera tillgångar i centralbank vilket komplicerar deras likvida strukturering till skillnad mot storbankerna som har rätt att ha depositioner i centralbanken.

Slutsats: Ett stort problem med det nya Baselregelverket är att det inte är anpassat efter sparbankernas affärsmodell, utan är utvecklat för att appliceras på stora banker. Reglerna innebär att banker kommer behöva lägga mer tid på administration för att kunna följa de nya åtaganden som ställs. Det nya LCR-måttet kommer att innebära att sparbankernas tillgångar i Swedbank (som kan ses som deras centralbank) inte längre kommer klassas som säkra tillgångar eftersom Swedbank inte räknas som centralbank. Detta innebär att sparbankernas tillgångar i Swedbank kommer att behöva flyttas om för att få räknas in i likviditetsreserven. De nya placeringarna måste till stor del bestå av statspapper, vilka har lägre avkastning än nuvarande placeringarna, detta med ett lönsamhetstapp som följd.

Notifikation: Vi rekommenderar läsaren av denna rapport att läsa igenom Bilaga 1 där det kortfattat står om den förändring av LCR-måttet som genomfördes den 7/1-2012. Detta har stor påverkan på resultatet av denna rapport då LCR-måttet fått betydande förändringar.

Innehåll

1. Introduktion	6
1.1 Bakgrund	6
1.2 Problemdiskussion.....	7
1.3 Syfte	9
1.4 Avgränsning	9
2. Metod.....	11
2.1 Val av undersökningsmetod	11
2.2 Urval av respondenter	11
2.3 Datainsamling.....	12
2.4 Studiens trovärdighet	14
3. Referensram	16
3.1 Likviditetsrisk.....	16
3.2 Att hantera likviditetsrisker.....	16
3.3 Baselregelverket.....	17
3.3.1 Basel en överblick.....	17
3.3.2 Basel I	17
3.3.3 Basel II	17
3.4 Basel III.....	18
3.4.1 Regler för kapital.....	18
3.4.2 Liquidity Coverage Ratio (LCR).....	19
3.4.4 Net Stable Funding Ratio (NSFR).....	20
3.5 Kostnader för likviditetsregleringarna	20
3.6 Sparbankerna på dagens svenska bankmarknad	20
4.1 Sparbank A.....	22
4.1.1 Likviditetsrisk och hanterande av likviditetsrisk.....	22
4.1.2 Liquidity Coverage Ratio (LCR) och Net Stable Funding Ratio (NSFR).....	23
4.1.3 Basel III	24
4.2 Sparbank B.....	25
4.2.1 Likviditetsrisk och hanterande av likviditetsrisk.....	25
4.2.2 Liquidity Coverage Ratio (LCR) och Net Stable Funding Ratio (NSFR).....	26
4.2.3 Basel III	26
4.3 Sparbank C.....	27
4.3.1 Likviditetsrisk och hanterande av likviditetsrisk.....	27
4.3.2 Liquidity Coverage Ratio (LCR) och Net Stable Funding Ratio (NSFR).....	27
4.3.3 Basel III	28
4.4 Sparbank D.....	29

4.4.1 Likviditetsrisk och hanterande av likviditetsrisk.....	29
4.4.2 Liquidity Coverage Ratio (LCR) och Net Stable Funding Ratio (NSFR).....	29
4.4.3 Basel III	30
4.5 Intervju med Lars Söderlund.....	31
4.5.1 Basel III regelverkets påverkan på Svenska Banker	31
4.5.2 Likviditetsregleringarnas påverkan på Banker och Sparbanker	31
4.5.3 LCR och NSFR.....	32
4.5.4 LCR och NSFR – påverkan på svenska banker	33
4.5.5 Basel III	34
5. Analys	36
5.1 Likviditetsrisk.....	37
5.2 LCR	38
5.3 NSFR	38
6. Slutsats.....	40
6.1 Studiens bidrag.....	41
6.2 Förslag till vidare forskning	41

Referenslista

Bilaga 1

1. Introduktion

Detta introducerande kapitel av rapporten har för avsikt att sätta läsaren in i ämnet. Författarna har valt att börja rapporten från ett brett perspektiv för att sedan smalna av ämnet i problemdiskussion som handlar om problemet i fråga och efter det komma ner till ett konkret syfte.

1.1 Bakgrund

Denna uppsats kommer att behandla de nya likviditetskrav i Basel III som banker ska implementera i sin verksamhet. Detta ämne är intressant att utforska på grund av bankernas starka ställning i ekonomin, där de fyller viktiga funktioner för samhället och således alltid är aktuella och viktiga att granska. Anledningen till att vi har valt att närma oss detta område är för att det inte är tillräckligt utforskat, framförallt inte i Sverige, och grunden till det ligger i att Basel III är ett nytt regelverk som är ett direkt resultat av de senaste årens finansiella kriser runt om i världen. Det har gjorts en hel del undersökningar om Basel regelverken tidigare dock har förhållandevis lite gjorts med fokus på likviditetsregleringarna, vilket beror på att dessa är nya för Basel III. Mycket fokus har legat på storbankerna och hur dessa kommer påverkas av striktare kapitalkrav.

Risker är någonting som bankerna ständigt är tvingade att bemöta. Risker för en bank ter sig i olika skepnader och är någonting som en bank alltid tvingas att ta i beaktan när den bedriver verksamhet. Någonting som är viktigt när man talar om risker är att särskilja det från ett annat begrepp som vid en första anblick kan tyckas vara nära besläktat; osäkerhet. Osäkerhet är ett begrepp som refererar till att resultatet inte kan uppskattas utan slumpmässighet är ofta det som styr. Risker avser den effekt som ett sådant slumpmässigt resultat får på den investering man gör. Risk är alltså någonting man på förhand kan kalkylera med, osäkerhet är precis som det låter någonting där man inte kan fastställa möjliga resultat (Bessis, 2010).

De risker en bank handlar med i sin verksamhet är bl.a. kreditrisker, ränterisker, operationella risker, valutarisker, solvensrisker, marknadsrisker och likviditetsrisker.

Nationalencyklopedins definition av likviditet är följande; *"Med ett företags likviditet menas dess betalningsförmåga på kort sikt. Ett värdepappers likviditet är möjligheten att snabbt och*

till en låg transaktionskostnad kunna omsätta det i pengar. Likviditeten på kreditmarknaden eller banklikviditeten avser de medel som omedelbart kan tas i anspråk för utlåning, främst bankers och andra kreditinstituts kassa och likvida medel. Varje bank planerar och fin stämmer sin likviditet genom dagslån” (<http://www.ne.se>).

Den finansiella oro som drabbade världen i slutet av 2000-talet handlade i mångt och mycket om bristande tillgång till likvida medel. Bankerna hade svårt att omvandla sina tillgångar till likvida medel och blev således tvingade att vända sig till sina respektive centralbanker (King & Tarbert, 2011; Bessis, 2010).

Som en direkt följd av den globala finanskrisen tillkom Basel III under 2010, då bristerna i de tidigare ramverken (vilket Basel Committee on Banking Supervision utvecklat) uppdagats. Målet med Basel III är att öka kvalitén och kvantiteten på kapital som bankerna måste upprätthålla. En ny komponent inom Basel III, som inte funnits inom de tidigare ramverken är åtgärder för det finansiella systemet i dess helhet. I de tidigare ramverken har fokus istället legat på en bankspecifik nivå. I Basel III finns verktyg samt standarder för finansiell tillsyn på makronivå. Exempel på detta kan vara kontracyklisk buffert, samt en universal skuldsättningsnivå. Detta är för att kunna hantera den systematiska risken som finns inom det globala finansiella systemet (King & Tarbert, 2011).

1.2 Problemdiskussion

Som vi redan har diskuterat kring i den introducerande delen så är Basel III ämnat att stärka den finansiella marknaden för banker. Den finanskris som har pågått runt om i världen har bland annat berott på att bankerna inte haft en tillräckligt stark verksamhet som kan stå emot vissa stormar. Bankernas centrala roll i både världsekonomin och privatekonomin innebär att det som bankerna gör har påverkan på en stor mängd människor och företag (Bessis, 2010; Shari, 2011).

En årlig globalstudie visar på vad bankanställda, runt om i världen, anser vara de största riskerna inom bankverksamheten. Totalt finns 30 olika aspekter representerade, topp 5 ser ut som följer (CSFI, 2012).

1. Makro-ekonomiska risker
2. Kreditrisker
- 3 Likviditet
4. Kapitaltillgångar
5. Politiska händelser

Enligt finansinspektionens årliga rapport ”risker i det finansiella systemet 2012” (FI, 2012) så befinner sig den svenska bankmarknaden för tillfället i en bra sits då tillgången till kapital och likvida medel i nuläget är mycket bra, trots att den finansiella krisen runt om i Europa fortsatt orsakar stor oro på de europeiska finansmarknaderna. Även fast bankerna generellt sett står sig väl i nuläget så är det största hotet mot den finansiella marknaden att Sverige drabbas av en statsfinansiell kris (FI,2012).

Likviditetskvoter, ränteregleringar, utlåningstak för enskilda banker och dylikt avvecklades i stor utsträckning under 1980-talet på grund av att man ansåg att det begränsade flexibiliteten, effektiviteten och också en innovativutveckling av finansiella marknader. Med facit i hand kan slutsatsen dras att avregleringarna antagligen bidrog till en mer flexibel och effektiv marknad men att de även bidrog till att de finansiella marknaderna blivit mer riskfyllda och i dagsläget råder det stor enighet att det var ett misstag att avreglera marknaden så pass hårt (Persson, 2011).

Den finansiella krisen som inleddes i slutet av 2008 var i mångt och mycket en kris med fokus på likviditet snarare än tillgången till kapital. Många banker hade problem med att omvandla sina tillgångar till kontanter vilket gjorde att bankerna tvingades att vända sig till respektive centralbanker för att låna kontanter och öka likviditeten (King & Tarbert, 2011). Eftersom finansiella institutioner i huvudsak lånar ut pengar som de själva har lånat upp är det lätt att förstå att de i vissa situationer riskerar att bli illikvida, exempelvis vid kraftigt fallande tillgångspriser och detta uppenbarade sig under finanskrisen (Persson, 2011).

Småbankerna i Sverige var några av de få aktörer som faktiskt gick stärkta ur finanskrisen i slutet av 2000-talet. De kunde uppvisa stigande rörelseresultat och en tillökning av kunder i bankerna. En bidragande orsak till detta vara att sparbankerna hade en relativt god tillgång till likvida medel, någonting som andra aktörer på marknaden hade större problem med. Detta är dock något som förändrats de senare åren, framförallt på grund av att storbankerna återhämtat sig bra efter krisen (affarsvarlden.se). Detta är ett tydligt och allvarligt problem, för småbankerna, då vinsterna minskar och enligt olika experters spekulationer så kan vi vänta att flera mindre banker kommer att falla på grund av detta (svd.se). Anledning till att detta är intressant är för att implementeringen av Basel III-regelverket, som står bakom hörnet, kommer leda till en hel del kostnader för banksektorn. Totalt sett räknar man med att det kommer att leda till en kostnad upp till motsvarande 0,15 % av BNP i Sverige (Slovik & Cournéde, 2011). JP Morgan (2011) räknar på att de europeiska bankerna kommer förlora 12

% av sin lönsamhet som en direkt följd av att likviditetsregleringarna ska acklimatiseras in i verksamheten.

Enkelt förklarar man att LCR (Liquidity Coverage Ration) handlar om att bankens likviditetsbuffert ska vara minst lika stor som nettoutflödet av pengar under en 30-dagarsperiod (King & Tarbert, 2011). LCR-måttet mäts i andelen tillgångar en bank har som enligt Basels definition möter kraven för att anses vara likvida (BIS, 2010). Nackdelen med måttet ur en bank synvinkel är att man högst troligt måste strukturera om fördelningen av sina tillgångar samt även investera i nya likvida tillgångar för att uppnå måttets minimikrav. Fördelen med måtten är att en bank, vilken utsätts för finansiell stress, ska ha större möjlighet att klara sig genom en period med drastiskt minskat nettoinflöde av pengar (King & Tarbert, 2011). Investmentbanken Lehman Brothers hade, exempelvis, inte fallit lika hastigt, som de gjorde, om de hade följt denna linje och de hade till och med haft möjlighet att överleva krisen (affarsvarlden.se).

Implementering av dessa två likviditetsmått kommer att innebära betydande kostnader för bankerna då man kommer att behöva ha större tillgång till sina likvida tillgångar och att man inte kommer att kunna genomföra transaktioner och investeringar som inte uppfyller kriterierna för stabil finansiering, NSFR (King & Tarbert, 2011; affarsvarlden.se) samt att man tvingas omfördela sina likvida tillgångar för att få dessa att klassificeras som högkvalitativa och således vara godkända i LCR-måttet (BIS, 2010).

Det finns en rad frågetecken som cirkulerar kring likviditetsregleringarna då de innebär att likvida tillgångar måste hållas inom banken vilket kommer leda till lägre avkastning av verksamheten. Detta kan öka incitamenten för överskjutande risktagande på andra områden (Blundell & Atkinson, 2010).

1.3 Syfte

Syftet med denna rapport är att granska likviditetsregleringarnas påverkan svenska sparbankers verksamhet och vilken effekt de nya regleringarna kommer ha på sparbankernas lönsamhet.

1.4 Avgränsning

Författarna av denna studie har valt att avgränsa sig till fyra utvalda sparbanker i Västra Götaland, samt att lägga huvudfokus på likviditetsregleringarnas effekt av Basel III.

Anledningen till detta val är för att kunna få ett mer kvalitativt resultat vilket hade varit svårare att uppnå vid en mer utvidgad studie.

2. Metod

Detta kapitel beskriver hur författarna har gått tillväga vid utförandet av studien. Här beskrivs bl.a. vilka val som gjorts, samt motivering till varför dessa val har gjort vid utförandet av studien. Författarna kommer även redogöra för vilka kritiska svagheter som kan uppkomma vid val av metod.

2.1 Val av undersökningsmetod

Innan påbörjandet studien var författarna tvungna att välja vilket angreppssätt som skulle väljas för att ämna svara på forskningsfrågan, dvs. om metoden skulle vara av kvantitativt eller kvalitativt slag. Enligt Bryman & Bell (2010) är skillnaden mellan angreppssätten följande:

- Kvantitativ metod innebär att man vill kvantifiera insamlandet och analys av data. Kvantitativ data brukar utgå utifrån en deduktiv ansats i relationen mellan teori och forskning, där tonvikten ligger i att testa teorier. Metoden härstammar från naturvetenskapen, och är oftast av positivistisk slag.
- Kvalitativ metod brukar utgå från ord istället för kvantitativ data. Metoden brukar utgå utifrån en induktiv ansats i förhållandet mellan teori och forskning, där betoningen ligger i att generera teorier. Metoden är inriktad på hur individer uppfattar sin sociala värld.

Författarna har valt att göra en kvalitativ studie med personliga intervjuer. Den kvalitativa ansatsen bedrivs med hjälp av en explorativ studie där syftet med studien är att granska någonting som inte blivit tydligt definierat. Detta val av explorativ studie baserades på att Basel III är ett nytt regelverk och implementeringen av regelverket påbörjas under 2013. Med hjälp av kvalitativ studie kan författarna gå ner på djupet genom att intervjua respondenter som arbetar med att implementera Basel III regelverket, och på så vis komma nära fenomenet (Ghauri & Grøhaug, 2005; Yin, 2009).

2.2 Urval av respondenter

Enligt Kvale & Brinkman (2010) brukar antalet intervjuer ligga kring 15 +/- 10. Detta styrs sedan utifrån resurser samt tillgänglig tid för undersökningen. Kvale och Brinkman (2010) hänvisar även till lagen om avtagande avkastning, dvs. när man nått en viss punkt ger varje intervju allt mindre ny kunskap. Författarna valde ut fyra olika sparbanker med avseende på tid, samt graden av mättnad. Utifrån resultatet av intervjuerna ansåg författarna att dessa intervjuer gav tillräckligt med tillfredställande information om sparbanken i fråga.

En viktig fråga att ta i beaktande är om olika svar skulle erhållas beroende på vilken position inom banken som respondenten har. Vid kontakt med bankerna har författarna blivit hänvisade till personer inom banken som aktivt arbetar med det frågor som berörs i detta arbete. De erhållna svaren ses därför som representativt för den enskilda banken, eftersom banken själv hänvisat författarna till respondenten. En fallgrop kunde ha varit om intervjufrågorna istället riktats till första bästa person, risken hade då varit att de erhållna svaren tappat viktig information om den intervjuade inte var insatt i frågorna i lika hög grad. Riktas frågorna mot andra anställda på banken ökar självfallet mängden data men samtidigt får hänsyn tas till att dessa anställda eventuellt inte är särskilt insatta i detta ämne då deras arbetsuppgifter omfattar andra sysslor. De respondenter denna undersökning omfattar är de som på den enskilda sparbanken är mest och bäst insatta i Basel III regelverket med innefattande likviditetsregleringar.

Undersökningen omfattar även en intervju med Lars Söderlund som tidigare arbetat väldigt ingående i detta område och författarna ansåg att han kunde bidra till ökat perspektiv. Att få en mer objektiv syn på hur regleringarna kommer påverka sparbankerna är av intresse när man sedan analyserar empirin och ser hur uppfattningen skiljer sig på sparbanksspecifik nivå jämfört med en institutionell nivå.

Sparbank A – Redovisningsansvarig för banken

Sparbank B – Verkställande direktör för banken

Sparbank C – Verkställande direktör för banken

Sparbank D – Administrativt ansvarig och ansvarig för likviditetsfrågor

Lars Söderlund – Var tidigare anställd av finansinspektionen (FI) där han tog fram föreskrifter gällande likviditetsrisk. Har under sin tid på FI varit svensk delegat under Baselkommitteens utvecklande av Basel III regelverket. Bedriver också utbildning av Basel III regelverket för Sparbankerna.

2.3 Datainsamling

För att kunna genomföra studien krävdes det att samla in lämplig data samt att välja lämpligt tillvägagångsätt för insamlandet. Eftersökt data kan delas in i primärdata samt sekundärdata.

Primärdata är den data som är specifikt utformad för att kunna svara på forskningsfrågan (Cooper & Schindler, 2011). Insamling av empiriskt material baserades med hjälp av

kvalitativ intervju. Enligt Bryman & Bell (2011) kan kvalitativ intervju delas in i två kategorier. Den ena är ostrukturerad intervju, och den andra är semi-strukturerad intervju. I en ostrukturerad intervju utgår intervjuaren utifrån några olika ämnen. Den intervjuade har sedan möjlighet att tala fritt utifrån de olika ämnena, varefter intervjuaren kan hitta punkter som är lämpliga att följa upp. I en semi-strukturerad intervju utgår intervjuaren utifrån några specifika frågor, där den intervjuade sedan får svara fritt utifrån frågan. De frågor som ställs behöver inte följa någon exakt ordning, utan en fråga kan ställas utifrån en annan fråga. Dock gäller det att alla frågor blir ställda i de olika intervjuerna och att liknande ord används (Bryman & Bell, 2011).

Sekundärdata är data som samlats och bearbetats av någon annan. Det är den data som oftast behövs för att ämna svara på forskningsfrågan (Cooper & Schindler, 2011). Författarnas data anskaffades genom att söka efter artiklar och böcker som berör Basel III. Författarna har använt sig av Göteborgs universitetsbibliotek för att få tillgång till information. Sökord som har använts är bl.a. Basel III, Liquidity, Risk in banks m.m. Författarna har även sökt information från Baselkommiténs hemsida (www.bis.org) för att finna relevant information. Detta gjordes då det är Baselkommitén som har upprättat Baselregelverken och därför är grundkällan till det ämne som detta arbete berör. Information har även sökts på Riksbanken och finansinspektionens hemsidor eftersom dessa två källor berör banksektorn.

Författarna har valt att utgå ifrån en semi-strukturerad intervjumetod vid insamlandet av data. Detta val baserades av att intervjumaterialet riskerade att bli spretigt om intervjuerna skulle vara ostrukturerade. Risker skulle då bli stor att svaren inte skulle bli konkreta med avseende på författarnas frågor. Med hjälp av en semi-strukturerad intervju fanns möjligheten att gå tillbaka och förtydliga ett svar om det skulle krävas. Genom att samla in det empiriska materialet med hjälp av semi-strukturerad intervju gavs respondenten möjligheten att tala fritt utifrån frågorna, vilket gör det möjligt att fånga in svar som den intervjuade kan komma på under själva intervjun.

Författarna har till största del undvikit att ställa ledande frågor. Enligt Kvale & Brinkman (2010) kan det faktiskt vara lämpligt att ibland ställa ledande frågor inom kvalitativ forskningsintervju, eftersom att det möjliggör att pröva tillförlitligheten i respondentens svar, samt att verifiera tolkningarna som görs av intervjuarna. Författarna har bara använt sig av ledande frågor när det gäller att verifiera ett påstående, samt för att kontrollera att

respondentens svar uppfattats korrekt. Detta gjordes för att respondentens svar skall bli så oberoende av författarna som möjligt.

Författarna valde att genomföra intervjuerna över telefon. Kvale & Brinkman (2010) hänvisar till Elmholdt (2006) som menar att telefonintervjuer är fördelaktigt då det ökar tillgängligheten bland respondenter, man är alltså inte tvungen att befinna sig på samma plats. För att respondenterna skulle känna sig förberedda inför varje intervju, valde skribenterna att skicka ut frågorna över e-post i förväg. Detta gjordes för att göra det lättare för den intervjuade att uppfatta frågan, samtidigt som denne får tid att fundera över sina svar i förväg. För att säkerställa att ingen relevant information skulle gå förlorad, valde författarna att båda anteckna svaren under intervjuerna, samt spela in (vilket godkändes av respondenterna) för att kunna gå tillbaka och fördjupa sig i respondenternas svar efter det att intervjun var avslutad.

2.4 Studiens trovärdighet

Enligt Björklund & Paulsson (2003) finns det tre olika aspekter på en studies trovärdighet som alltid måste tas i beaktande vid vetenskapliga sammanhang. Dessa aspekter är reliabilitet, validitet och objektivitet, vilka innebär följande:

- *Reliabilitet* – Hur tillförlitligt mätinstrumentet är som används, dvs. om studien får samma värde om undersökningen skulle upprepas
- *Validitet* – Att studien mäter vad den har för avsikt att mäta.
- *Objektivitet* – Handlar om hur värderingar kan påverka studien.

Björklund & Paulsson (2003) menar även att en studie bör sträva efter att uppnå en så hög nivå av dessa variabler som möjligt. Dock får hänsyn till validitet, reliabilitet samt objektivitet vägas mot vilka resurser som finns.

Enligt Bryman & Bell (2011) är reliabilitet sammankopplat med kvantitativ forskning, och att många kvalitativa forskare tonar ner relevansen av reliabiliteten. Eftersom Basel III regelverket inte är implementerat kan författarna inte hävda hur konsekvenserna kommer bli, utan snarare få en förståelse för hur det kan bli. Skulle studien upprepas efter regelverkets implementering skulle utfallet kunna bli ett helt annat. Hänsyn måste ändå tas till att regelverket inte ännu implementerats, varvid författarna inte tagit någon större hänsyn till reliabiliteten i denna studie.

Författarna anser att studien är av hög validitet, då intervjufrågorna formulerats för att anpassas till just denna studie. Intervjufrågorna är ställda till personer som aktivt arbetar med

Basel III samt likviditetsfrågor. Respondenterna är utvalda av banken, vilket skulle kunna tolkas som en nackdel, då författarna inte har gjort urvalet själva. Författarna menar dock att detta urval från bankernas sida är en fördel och därför höjer trovärdigheten på denna studie, eftersom personer med rätt kunskap valts ut. Personer med hög kunskap inom området kan sannolikt ge utförliga svar, vilket ökar trovärdigheten att få ut det mätbara svar som eftersökts.

Kvale och Brinkman (2010) frågar sig om kunskap genom intervjuer kan vara objektiv, och att begreppet *objektivitet* är en term som är ganska mångtydig. Författarna har i denna studie eftersträvat att vara neutrala i sitt förhållningssätt för att inga personliga värderingar ska komma att färga arbetet.

3. Referensram

Under denna sektion kommer vi presentera den teoretiska referensram som ligger till grund för den empiriska insamlingen samt av den efterföljande analysen.

3.1 Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken att en bank inte kan fullfölja sina betalningsförpliktelser gentemot sina långivare på grund av brist på likvida medel (Cornett & Saunder, 2004). Denna risk har en påverkan både på bankens intäkter och dess kapital. Av denna anledning bör likviditet vara en högt prioriterad fråga, bland de styrande, och därav hela tiden vara av yppersta vikt att hålla en tillfredställande mängd likviditet tillgängligt för banken att kunna använda när behovet finns (Arif & Annes, 2012; Muranga & Ohsawa, 2002).

Banker utsätts för likviditetsrisk om de inte är tillräckligt benägna att likvidera sina tillgångar till ett rimligt pris. Detta leder ofta till signifikativa nedgångar i bankens förtjänst. Om bankerna i allt för stor skala drar tillbaka sina insättningar av likvida medel så hamnar man i en så kallad likviditetsfälla även om detta kanske inte är den enskilt största orsaken till att banker utsätts för denna typ av risk (Jeanne & Svensson, 2007). Det finns ett flertal olika faktorer som kan skapa likviditetsproblem, exempelvis, omfattande åtaganden och långfristig utlåning. Banker som har stor exponering av långfristiga utlåningar kan få problem när man är i ett behov att snabbt kunna uppvisa en viss likviditet (Kashyap et al, 2002).

Hög likviditet ökar hävstången (tillgångar/skulder) på banken och en högt belånad bank riskerar att förvandlas till en konsument av likviditet från leverantören. Alltså för att tydliggöra, banken belånar sig för att kunna ha samma omsättning på verksamheten om man istället hade utnyttjat sina likvida medel i verksamheten. Man lånar alltså likvida medel för att vara likvid (Clementi, 2001).

3.2 Att hantera likviditetsrisker

Finansiella institut, inkluderat banker, som är utsatta för likvida risker av olika slag blir forcerade att utveckla strategier för att motverka och stå emot likviditetsrisker. En välhanterad bank bör ha väldefinierade mekanismer för identifikation, mätning, övervakning och begränsning för sina likviditetsrisker (Majid, 2003). En bank med ett fungerande system för hantering av likviditetsrisker känner i god tid av detta och kan således varna banken för att man kanske bör åtgärda visat punkter av ens likvida hantering.

En allvarlig likviditetskris kan snabbt utvecklas till en komplett kapitalkris. Detta kan i sin tur ytterligare utvecklas till en ännu allvarligare situation på grund av risken för en ”fire sale” som uppstår av att man har tagit stora andelar i likvida tillgångar (Goddard et al, 2009).

3.3 Baselregelverket

3.3.1 Basel en överblick

Baselkommittén för banktillsyn är ett samarbete mellan flertalet länder för att övervaka banker. Målet är ökad förståelse för tillsyn av banker, samt att kvalitetsförbättra tillsynen för banker världen över. Detta sker med hjälp av informationsutbyte angående nationella tillsynsfrågor, samt metoder och tekniker för detta ändamål, för att skapa gemensam förståelse länder emellan. Utifrån detta har man sedan utvecklat riktlinjer för banktillsyn. De mest kända internationella riktlinjerna är kapitaltäckningsgrad, kärnprinciper för banktillsyn samt gränsöverskridande banktillsyn (<http://www.bis.org/bcbs/>).

Baselkommittén innefattar representanter från centralbankerna, och tillsynsmyndigheter finns i över 25 olika länder världen över (King & Tarbert, 2011).

3.3.2 Basel I

1974 bildades Baselkommittén för banktillsyn med syftet att kunna ge råd till finansiella tillsynsmyndigheter om gemensamma regelverk för kapitalkrav hos internationellt verksamma banker. 1988 tillkom den första Baselöverenskommelsen, efter de brister som upplevts i samband med avregleringar inom bankväsendet. Detta som en följd av att banker i jakten på konkurrens ökat sina exponeringar, dock utan att öka kapitalbasen. Eftersom bankerna agerade nationellt, kunde vissa banker dra fördel av nationella skillnader mellan olika länder. De standarder på kapitalkrav som fanns var inte sammankopplade med bankers faktiska riskexponering. Konsekvensen av detta blev att man satte upp gemensamma standarder för kapitalkrav som internationellt verksamma banker skulle följa. Resultatet av dessa standarder blev Basel I (King & Tarbert, 2011).

3.3.3 Basel II

Med syftet att utveckla en mer riskkänslig strategi, antogs 2004 ett nytt ramverk för banker som fick benämningen Basel II. Då Basel I:s fokus låg på kreditrisken utvecklades det nya ramverket till att behandla tre nya grundpelare. Dessa grundpelare var minimikrav för kapital, tillsyn, samt marknadsdisciplin. För att mer exakt bedöma risken för bankers tillgångar tillkom tre metoder för att bedöma kreditrisk. Där en av metoderna var ett grundläggande

synsätt, och de två andra metoderna är till för att beräkna intern risk klassificering (Barfield, 2004).

3.4 Basel III

Som en direkt följd av den globala finansiella oro som startade under år 2007 tillkom sedan Basel III under 2010. Detta gjordes då bristerna i de tidigare ramverken uppdagats. Målet med Basel III är att öka kvalitén och kvantiteten på kapital som bankerna måste upprätthålla. En ny komponent inom Basel III, som inte funnits inom de tidigare ramverken är åtgärder för det finansiella systemet i dess helhet. I de tidigare ramverken har fokus istället legat på en bankspecifik nivå. I Basel III finns verktyg samt standarder för finansiell tillsyn på makronivå. Exempel på detta kan vara kontracyklisk buffert, samt en universal skuldsättningsnivå för att kunna hantera den systematiska risken som finns inom det globala finansiella systemet (King & Tarbert, 2011).

Genom det nya Basel III regelverket ska sannolikheten för finansiella kriser minska, samt bankers förmåga att stå emot förluster stärkas. Regelverket kommer innebära att bankerna måste ha mer kapital i banken, samt att detta kapital är av högre kvalitet. Regelverket kommer även innebära nya likviditetskrav som måste uppfyllas. De nya kraven innebär följande:

3.4.1 Regler för kapital

- Ökat kärnprimärkapital i minimikapitalet jämfört med Basel II
- Skärpta regler för vad som får räknas in som kapital
- kapitaljusteringar hos tillgångar kommer ske i högre utsträckning för tillgångar där värdet kan ifrågasättas vid en stressituation. Dessa justeringar ska ske mot kärnprimärkapitalet istället för primärkapitalet och sekundärkapitalet som gäller i Basel II. De nya reglerna för justeringar ska även inkludera fler tillgångsslag.
- Skärpta regler för beräkning av riskvägda tillgångar (Riksbanken, finansiell stabilitet, 2010)

Det nya Baselregelverket innebär även krav på bankers kapitalkonserveringsbuffert med ytterligare 2,5 %. Bankerna kommer med det nya regelverket behöva hålla sju procent i kärnprimärkapital, detta i förhållande de riskvägda tillgångarna. Om en bank inte följer detta och sänker sitt kapital under sju procent, kommer bankens rätt att göra utdelningar att begränsas. Avsikten med detta är att bankerna ska använda sin vinst (eller delar av den) till att bygga upp sin kapitalbuffert. Förutom en kapitalbuffert kan myndigheter på nationell nivå välja att addera en kontracyklisk buffert med ett intervall på 0 – 2,5 procent. I Basel III införs

även ett bruttosoliditetskrav till det riskvägda kapitalkravet. Detta krav innebär att bankerna måste ha ett primärkapital som överstiger tre procent av bankens sammanlagda tillgångar. Bruttosoliditetskravet förhåller sig inte till skillnader i riskvikt mellan olika tillgångar. Därför sätts en övre gräns för hur bankernas balansräkning får finansieras av skulder. Från år 2015 kommer bankernas bruttosoliditetsnivå att behöva offentliggöras, för att troligtvis införas 2018 (Riksbanken, finansiell stabilitet, 2010).

Tabell R1. Minimikraven på sammansättningen av bankernas kapitalbas i Basel III

	Kärnprimärkapital	Tier 1-kapital	Totalt kapital (Tier 1 + Tier 2)
Minimum	4,5%	6,0%	8,0%
Konserveringsbuffert	2,5%		
Minimum plus konserveringsbuffert	7,0%	8,5%	10,5%
Kontracyklisk buffert	0 – 2,5%		

(Penningpolitisk rapport, okt 2010, s. 47)

3.4.2 Liquidity Coverage Ratio (LCR)

LCR är ett mått på likviditetstäckningsgrad som bankerna måste uppfylla. Målet med LCR är att bankerna ska ha en tillräckligt hög likviditetstäckningsgrad med syftet att kunna möta 30 kalenderdagar under stress scenarion. De tillgångar som banken får klassas som LCR måste snabbt kunna omvandlas till likvida medel. Minimikravet är att banken ska ha en nivå av likvida medel för att klara sig till dag 30 utan att bli insolvent, eftersom det antas att ledning samt övervakare hinner sätta in åtgärder för att lösa situationen på ett lämpligt sätt (BIS, 2010).

LCR-måttets likviditetsbuffert kan delas in i två olika komponenter, vilka är level 1- samt level 2-tillgångar. De tillgångar som räknas som level 1 är bl.a. kontanter, centralbankstillgångar som kan användas under stressperioder, säljbara värdepapper som kan garanteras av exempelvis centralbanker. Level 1-tillgångar får räknas in i reserven utan några högre gränser och tillgångarna man får räkna in här ska ha en riskvikt på 0 % (BIS, 2010).

Level 2-tillgångar bör vara diversifierade i olika tillgångsslag samt vara uppdelade i olika sektorer. Level 2-tillgångar får uppgå till högst 40 % av likviditetsbufferten (BIS, 10) och kan utgöras av exempelvis statsskuld förbindelser samt bostadsobligationer (riksbanken, 2012). De säkerställda obligationerna i level 2-tillgångarna får uppgå till maximalt 15 % (BIS, 2010).

$$\frac{\text{Högkvalitativa likvida tillgångar}}{\text{Totalt nettokassautflöde under de kommande 30 kalenderdagarna}} = \geq 1$$

3.4.4 Net Stable Funding Ratio (NSFR)

NSFR är utformat som ett komplement till LCR, dvs. den likviditetstäckningsgrad som bankerna måste uppfylla. NSFR är utvecklat för att främja medellång samt långsiktiga finansieringar på bankers tillgångar. Detta mått bygger på att bankerna måste uppfylla ett minimikrav på stabil finansiering med en tidsperiod på ett år. Standarden är uppbyggd för att säkerställa att långsiktiga tillgångar är finansierade med en miniminivå av långfristiga skulder i förhållande till risken. Ett mål med NSFR är att begränsa ett för stort beroende av kortfristiga skulder under tider med stigande marknadlikviditet samt att utvärdera likviditetsrisken i och utanför balansräkningen (BIS, 2010).

NSFR anger procentandel av olika skuldtyper som kan ses som stabil finansiering, samt hur många procent av tillgångarna som anses behöva stabil finansiering. Några exempel på stabil finansiering kan vara emitterade värdepapper som har en löptid på över ett år. Det kan även röra sig om en inlåning med en löptid på över ett år, vilket också ses som stabil finansiering till 100 %. Detta kan jämföras med lån från finansiella företag med en löptid kortare än ett år, vilket inte anses vara någon stabil finansiering (Riksbanken, 2012).

$$\frac{\text{Tillgänglig stabil finansiering}}{\text{Behovet av stabil finansiering}} = \geq 1$$

3.5 Kostnader för likviditetsregleringarna

Regleringarna kommer innebära kostnader för bankerna men ett regelverk av detta slag är å andra sidan att föredra då likviditeten tidigare varit en relativt oprioriterad fråga. Kostnaderna kommer både drabba bankens ägare, i form av lägre vinster, och kunderna drabbas genom höjda räntor eftersom banken måste finansiera sig via tillgångar med lägre avkastning och inlåning med längre löptider. LCR beräknas kosta ungefär 12 % av de europeiska bankernas vinster under 2012 (JP Morgan 2011).

3.6 Sparbankerna på dagens svenska bankmarknad

Sparbank är en associationsform som (åtminstone i Sverige) saknar ägare som kan ta del av den eventuella vinst som banken gör. Som substitut till ägare tillsätts det en speciell grupp människor, av politikerna i det berörda området, kallat huvudmän, vilka saknar ett specifikt ägarintresse i bankens bedrivande av verksamhet annat än som eventuella kunder. Ett av de

viktigaste syftena med denna typ av bankverksamhet, som förövrigt är ca 200 år gammal, är att stödja sparsamhet och att de lägre klasserna i samhället skulle skapa sig en buffert för svårare tider samt göra dem mer förmögna.

I Sverige finns det för närvarande drygt 60 sparbanker och totalt 260 kontor runt om i landet. Sparbankerna är etablerade på små eller medelstora orter och den totala marknadsandelen är på motsvarande drygt 7 % av marknaden. Detta innebär således att varje enskild sparbank besitter en i sammanhanget relativt liten andel av marknaden. Dock så är det inte ovanligt att man har en relativt stor andel av marknaden på den lokala marknad där banken är verksam.

Sparbankernas roll på dagens bankmarknad kan vid första anblick vara svår att definiera dels på grund av stora bankers allt större inflytande på marknaden och också på grund av att den finansiella banksektorn i allt större omfattning är internationellt baserad. Å andra sidan kan man också diskutera kring detta och se det som en betydande fördel, att sparbankerna håller kvar vid sin lokala förankring och sitt lokala nätverk. Exempelvis så argumenterar Gisher & Stiele (2009) för att sparbankerna har en betydande fördel av att de ofta opererar i områden där alternativen (konkurrens) är färre, för kunderna, vilket möjliggör att sparbanker (trots strukturella nackdelar mot stora banker) kan bibehålla en nominellt högre prissättning på sina produkter vilket därigenom möjliggör bedrivandet av verksamheten. En annan fördel sparbankerna kan tänkas ha tack vare sin lokala förankring är att sparbankerna jobbar med specialisering på vissa delar av bankmarknaden vilket innebär att sparbankerna kan ta tillvara på vissa fördelar och implementera dessa i verksamhetens ekonomiska värden (Altunbas, Evans & Molyneux, 2001; Gobbi & Lotti, 2004).

4. Empirisk Sammanställning

Här presenteras den insamlade empirin. Den empiriska sammanställningen lägger grunden för den efterföljande analysen.

4.1 Sparbank A

4.1.1 Likviditetsrisk och hanterande av likviditetsrisk

Respondent A definierar likviditetsrisk som risken av att banken inte skulle klara av sina åtaganden utan stora kostnader, d.v.s. att man måste åta sig kostnader som gör det dyrt att få fram pengar. Det kan handla om att man måste realisera en tillgång som är placerat i långsiktigt perspektiv (att tillgången har ett värde på sikt) men som för tillfället håller ett lågt värde.

A beskriver bankens nuvarande likvida situation som god med mycket pengar på kontot. Detta beror på att A under finanskrisen insåg att likviditet rent generell inom banksektorn var ett stort problem och därav har banken sedan dess samlat på sig likvida tillgångar.

A beskriver också samarbetet som sparbankerna i Sverige har med Swedbank där man innan finanskrisen hade en obegränsad limit av belopp och med en kontokredit utan kostnad. Men när krisen brakade loss, runt om i världen, kunde inte Swedbank tillgodose de pengar som sparbankerna hade inestående hos dem. Efter detta har Swedbank börjat ta betalt för olika tjänster som de tillhandahåller till sparbankerna och därav har A börjat samla på sig likviditet som de har inestående i sin egen bank, eller i form av olika värdepapper.

A skulle, tack vare sin nuvarande goda likvida situation, stå emot ett stressat scenario på ett bra sätt. Uppskattningsvis så skulle banken, räknat på ett normalt utflöde men utan det normala inflödet, klara sig i 3-4 månader. Dessutom ska tilläggas, så finns det obligationer och aktier som kan omsättas till likvida medel för att ytterligare kunna stå emot ett stressat scenario.

Hanterande av likviditetsrisker sker på olika sätt. För det första så strävar banken efter att ha en viss relation mellan inlåning och utlåning. Målet är att ha en relativ högre inlåning än utlåning eftersom detta är den primära finansieringskällan för sparbanker. Detta går också att styra genom att antingen stå för utlåningen själva eller placera lånen i Swedbank hypotek där

sparbankerna får provision av Swedbank för utlåningen. Swedbank står alltså för utlåningen genom sparbanken.

Respondent A ser stora skillnader när det kommer till hanterande av likviditet mellan stora banker och sparbanker. För det första så får man hålla isär verksamheterna då de stora bankerna har ett betydligt mer diversifierat utbud än sparbanker som i mångt och mycket är uppbyggd kring in- och utlåning. Sparbankerna har vidare ingen handel med valutor och terminer som stora banker har och får heller inte ge ut värdepapper, utan får istället låna av andra sparbanker eller av Swedbank.

4.1.2 Liquidity Coverage Ratio (LCR) och Net Stable Funding Ratio (NSFR)

Respondent A är insatt i dessa begrepp även om LCR är mer aktuellt för tillfället än NSFR, vilket de också erkänner; att fokus ligger på LCR. A ser en viss problematik med måttet LCR, då banken inte har rätt att räkna in sina tillgodohavanden i Swedbank där banken har sina pengar. Tidigare har A inte haft något tillgodohavande som får räknas in i likviditetsreserven men, A har sedan en tid tillbaka börjat köpa på sig en del statspapper. Eftersom A är en väldigt liten bank så räcker det med att ha 20-25 miljoner i placeringar och banken ska för att uppnå detta även köpa säkerställda obligationer. På grund av att A är en så pass liten bank så har man inte bestämt sig ännu om man ska nå upp till LCR redan nu. Om inte så planerar banken att uppnå det från januari 2014. När A kalkylerar LCR för dagsläget (7/12-2012) så uppgår det till 5 % (100 %), men banken räknar med att man kommer vara i gränstrakterna i början av januari när den första inrapporteringen ska göras.

När det kommer till NSFR är A sämre insatt, eftersom man inte ser det som särskilt aktuellt för tillfället. Det som dock går att säga är att banken har en stor inlåning från privatpersoner, vilket enligt NSFR måttet är klassat som stabil finansiering. Kundbasen består av privatpersoner där det inte rör sig så mycket utan håller en stabil och jämn balans.

Anledningen till att banken har en stor inlåning av privatpersoner är för att banken har ett anseende av att vara en trygg bank, med små risker där man inte åtar sig att låna ut till stora företagsprojekt. A tror att tack vare sin stabila inlåning så ska det inte vara något problem att uppnå måttet när acklimatiseringsperioden för NSFR börjar. A nämner ett intressant fakta; att vid ett informationsmöte angående NSFR hade det gjorts beräkningar på bankerna och då kunde det konstateras att Investmentbankerna var de banker som i dagsläget uppnådde måttet. Det gjorde dock inte verksamheter med exempelvis bolån, vilket brukar ses som säker/trygg utlåning. NSFR har efter det första informationsmötet justerats lite.

Likviditetsregleringarna kommer att leda till att banken försämrar sin lönsamhet, dock så tror banken inte att den nedgången kommer vara märkbar av något större slag. Nedgången beror framförallt på att man har räknat på en sämre avkastning av placering i statspapper och säkerställda obligationer i förhållande till var banken kunde placerat pengarna istället. Sparbank A räknar inte med att skjuta över något risktagande på andra områden för att täcka den minskade lönsamheten. Det som skulle kunna förväntas är att priset på utlåning kan gå upp något.

4.1.3 Basel III

Respondent A anser att Basel III regelverket är mer anpassat efter storbanker eller banker som anses vara systemviktiga. Banken tycker därför att reglerna blir löjliga i förhållande till bankens storlek och det innebär en hel del administrativt arbete i form av dokumentation och rapportering. A tycker att man skulle snegla lite åt USA där motsvarande regelverk gäller banker med fler än 5000 anställda, regelverket kan således vara mer anpassat efter storleken på banken. Vidare så anser också A att regelverket komplicerar tolkningen av bankernas balansräkningar och att det i princip krävs att man är revisor för att förstå det som står där.

Respondent A tycker inte att bankmarknaden har blivit mer stabil sedan Baselkommitteen kom i sin första utformning. A tar upp ett exempel när en större fransk bank inte klarade omklassificeringarna av tillgångar. Detta löstes genom att reglerna gjordes om och då kan man undra vad som är syftet när man hela tiden anpassar efter de stora bankerna. A anser att regelverket ska ta upp de stora frågorna och vara enklare utformat för att göra det enklare för bankerna att följa det.

4.2 Sparbank B

4.2.1 Likviditetsrisk och hanterande av likviditetsrisk

Respondent B definierar risk enligt en paragraf som banken följer:

” Med likviditetsrisk menas risken för att banken inte har en tillräcklig likviditet för att kunna fullfölja sina åtaganden samt risken för att bankens likviditetsreserv inte är tillräcklig för att möta perioder med begränsade möjligheter till kapitalanskaffning.

Likviditetsrisken vad gäller placering av likviditet definieras som risken att ett finansiellt instrument/värdepapper inte omedelbart kan omsättas i likvida medel utan att förlora i värde eller att avyttringskostnaderna blir stora”.

Respondent B beskriver bankens nuvarande likvida situation som att de för tillfället är överlikvida, att banken innehar mer likviditet än vad som behövs. Detta beror på att banken av tradition är, som det hörs på namnet, en sparbank. Det innebär att banken har högre inlåning av likviditet än vad man har i utlåning. Man brukar samarbetet med Swedbank genom att placera bostadslånen med bundna räntor i Swedbank Hypotek, som banken sedan erhåller provision på. B hade dock även kunnat låna ut till bostäder via bankens egen stock.

Sett till inlåningskvot (inlåning kontra utlåning) var B en av de tre banker som har den högsta inlåningskvoten. Detta är en del av B:s hantering av likviditetsrisker och under finanskrisen så hade banken aldrig några problem med att vara likvida, utan kunde alltid tillgodose kunderna vid behov. Att vara överlikvida kostar såklart en hel del pengar, jämfört med var banken annars hade kunnat placera pengarna, men det är å andra sidan en oerhörd styrka att ha när marknaden är osäker. Med nuvarande regelverk skulle banken således klara av ett stressat scenario. B:s hanterande av likviditet handlar mycket om att ha en klar och tydlig översikt i hur man kan omvandla sina tillgångar till likvida medel. Detta görs årligen och banken har ett antal policys som man följer för att det ska bli korrekt genomfört.

B anser att den största skillnaden mellan en sparbank och en stor bank är långsiktigheten i bedrivandet av verksamheten. En sparbank skulle inte tillåtas att hålla en så pass hög likviditet om man exempelvis var ett aktiebolag. Det kan innebära att en sparbank tar en del kostnader för likviditet som en stor bank kanske inte gör. B kommer tillbaka till att sparbankerna är just sparbanker, att det ska finnas en långsiktig trygghet att placera pengarna där även om det kanske medför en marginellt lägre avkastning mot en stor bank som har en högre strävan efter att göra vinst för att tillfredsställa sina ägare.

4.2.2 Liquidity Coverage Ratio (LCR) och Net Stable Funding Ratio (NSFR)

LCR och NSFR är någonting man inom banken sett över. Mest fokus har lagts på LCR där banken har gjort diverse kalkyleringar för att se hur det ligger till. LCR-måttet kommer banken att nå upp till, man behöver flytta över tillgångarna till statspapper. I nuläget har B större delen av sina tillgångar placerade i level 2-tillgångar – säkerställda obligation. Beroende på hur det ser så kommer man flytta över en del av dessa till statspapper i level 1, för att uppnå den korrelationen mellan level 1 och level 2 som LCR innebär.

NSFR har B sämre koll på och anledningen är för att det ligger ganska långt fram i tiden. Det banken dock kan säga är att man antagligen kommer att få styra om sin inlåning så att den får en längre löptid. I dagsläget är största delen av inlåningen placerade på tre månaders konton, detta kommer dock mest troligt styras om till ett konto med en löptid på ett år istället. Men som redan jämt så är NSFR någonting som det kommer läggas betydligt mer fokus på när anpassningsperioden inkommer.

4.2.3 Basel III

Angående Basel III regelverket anser B att tidsplaneringen har varit dålig, bankerna måste få en längre anpassningstid för att ha en möjlighet att kunna anpassa sig. Vidare så saknar B ett långsiktigt tänk för att denna typ av processer ska fungera.

När det kommer till Basel och dess påverkan på en stabilmarknad anser B att Baselregelverken öppnar för manipulation genom egna interna processer och Bs åsikt är att man som bank inte ska syssla med spekulation för att äventyra sina kunders ekonomi. B tar upp exempel på riskvikt på huslån där sparbankerna ska ha en riskvikt på 35 % medan stora banker kan hitta på egna system för att komma runt detta, exempelvis SEB som har en riskvikt på 7 %, men nu har finansinspektionen satt ett minimikrav på 15 %. Detta tycker B är väldigt sunt, SEB tvingas dubbla sin buffert för vad som kan hända. Som ovan sagt så är B kritisk till varför man genom Basel III ger möjligheten till att undgå de 35 %, vilket skulle skapa ett sundare system.

4.3 Sparbank C

4.3.1 Likviditetsrisk och hanterande av likviditetsrisk

Respondent C definierar risk enligt en paragraf som banken följer:

”Att banken inte kan leva upp till sina betalningsförpliktelser den dagen då dessa förfaller”

Respondent C beskriver sin nuvarande likvida situation som god i dagsläget. Banken finansierar sin utlåning via inlåning från allmänheten, och håller där en utlåningskvot på 92 % av inlåningen. Banken har även en stor reserv av tillgodohavanden i annan bank, och besitter även värdepapper samt obligationer som är omsättningsbara. Banken har även en avtalad kreditlina med en annan bank, vilket innebär att banken har god likviditet.

När det gäller stressscenario, det vill säga om bankens nettoinflöde av pengar drastiskt skulle minska, klarar C av de regler som gäller i dagsläget. C brukar bygga olika scenarion som kan vara tänkbara, exempelvis att kreditlinan skulle sjunka med 1,25 % i veckan och om kreditlinan skulle stängas av, eller om marknadsvärdet på tillgångar skulle försvinna. Banken bygger därför ständig nya scenarier och följer även likviditeten dagligen.

C beskriver att en stor skillnad mellan sparbanker och stora banker handlar om grundidén med en sparbank, som handlar om att hålla en stabil inlåning. Detta kan jämföras med de stora bankerna som har sin upplåning på marknaden. C anser därför att man inte är beroende av marknaden på samma sätt som storbankerna.

4.3.2 Liquidity Coverage Ratio (LCR) och Net Stable Funding Ratio (NSFR)

I de uträkningar som respondent C har gjort låg LCR-måttet runt 6-10 % och NSFR låg runt 120 %. Banken har under några år börjat förbereda sig för dessa mått. LCR har banken fördjupat sig i, tillskillnad från NSFR som ligger längre fram i tiden och som banken därför inte har valt att hålla samma fokus på. För närvarande väntar banken in att rapporteringen skall börja gälla för LCR kraven. Dock finns det en osäkerhet i hur det exakt kommer att se ut. Det kontot som banken använder för sin dagliga likviditet återfinns i Swedbank, och får med de nya LCR-reglerna inte räknas med i likviditetsreserven. Den likviditetsreserv som banken besitter i dagsläget ligger på runt 870 miljoner kronor. Av dessa är det dock bara 100 miljoner kronor som får klassas som level 1-tillgångar, då kontot i Swedbank räknas in som Level 2-tillgångar. Detta kommer troligtvis innebära att banken kommer behöva flytta över en stor del av tillgångarna som ligger i Swedbank till statspapper istället.

En konsekvens som likviditetsregleringarna kan få är att banken uppnår en sämre grad av avkastning, eftersom placeringar med det nya måttet måste placeras med lägre risk, vilket även ger lägre sämre avkastning. Banken räknar med att minska lönsamheten med 20 – 25 % av värdeportföljens intäkter av räntenetto. Tappad avkastning kommer inte att leda till ökat risktagande av banken, som snarare kommer försöka hitta nya intäkter på exempelvis provisionsbaserade tjänster.

4.3.3 Basel III

Enligt C är det viktigt med ett nytt regelverk, eftersom att banken under finanskrisen såg att systemet inte fungerar. Banken anser dock att det nya regelverket är anpassat för systemviktiga banker och inte för sparbankerna, på grund av att det innebär onödigt mycket administration samt att regelverket blir för stort i förhållandet till institut av sparbankernas storlek. Det skulle därför vara mer lämpligt med ett enklare regelverk.

C anser att bankmarknaden har blivit stabilare genom Baselregleringarna, eftersom banker i Sverige valt att ligga steget före och tidigt anpassat sig. Marknaden har blivit stabilare bl.a. genom att banker förlängt sina upplåningar.

4.4 Sparbank D

4.4.1 Likviditetsrisk och hanterande av likviditetsrisk

Respondent D definierar likviditetsrisk som risken av att inte kunna infria sina betalningsförpliktelser, samt att de finansiella instrument en bank innehar inte omedelbart kan omsättas till likvida medel.

D beskriver sin nuvarande likvida situation som väldigt positiv. Traditionellt sätt har banken haft ett inlåningsöverskott, alltså att inlåningen är högre än utlåningen. Verksamheten finansieras både via att bedriva egen utlåning av pengar (utlåning 5 miljarder i relation till 6 miljarder i inlåning) men även via Swedbank hypotek där banken erhåller provision på det utlånade beloppet. Om man summerar så har banken således ett överskotts likviditet på c:a 1 miljard och banken har också ett eget kapital som uppgår till 1 miljard. Detta ligger till grund för den goda likvida situation som banken just nu befinner sig i.

Den goda likvida situationen sätter också banken i en bra sits om ett presumtivt stressscenario någon gång i framtiden skulle uppstå. D förklarar att man sätter upp krav på hur man ska beräkna sina likvida medel när ett stressat scenario uppstår, vissa antaganden görs, där exempelvis deras inlåning försvinner ut med ett antal procent och då kan banken se hur man i sådant fall skulle stå emot det. Den likviditets reserv har D i högkvalitativa tillgångar idag. Banken använder sig även av finansinspektionens LCR mått för beräkning där man räknar på ett högre värde (då man räknar tillgångarna annorlunda) vilken banken för tillfället klarar av.

D brukar också när banken räknar på olika typen av stressade scenarion dela in dessa i olika nivåer beroende på hur stor nedgången är och därigenom anpassa sina åtgärder vad gäller hur man hanterar sin likviditet. Vidare görs även kontinuerliga beräkningar på de finansiella instrument banken har och ser över hur likvida dessa vid tillfället är.

Den största skillnaden som D kan se mellan hanteringen av likviditet mellan stora banker och sparbanker är att man som sparbank inte får räkna med sina tillgodohavanden i centralbank vilket framförallt påverkar LCR måttet.

4.4.2 Liquidity Coverage Ratio (LCR) och Net Stable Funding Ratio (NSFR)

D är en av de bankerna som redan nu har gjort månadsvis rapportering av LCR-måttet, sen ett år tillbaka. I level-1 tillgångar har D bara sin kassa att räkna med, då banken inte kan räkna med sina tillgodohavanden i Swedbank. När det kommer till statspapper har D inte valt att köpa på sig några sådana, eftersom det inte är något krav ännu. På grund av kostnaderna att

hålla uppe en likviditetsreserv har D valt att inte leva upp till det kvantitativa LCR-måttet ännu, man håller istället en kontinuerlig koll på vad som behöver göras för att banken i slutändan ska leva upp till det. D har en utarbetad beredskap för hur man ska leva upp till LCR när implementeringen slutligen ska ske.

NSFR måttet är ingenting banken lagt fokus på ännu då det ligger så långt fram, men det har gjorts överslagsberäkningar på det där banken kommit fram till det uppfylles. Sen har Baselkommiteen gått in och ändrat en del parametrar i det och därav vill banken avvakta och se dess slutgiltiga utformning.

D tror att den lönsamhetsmässiga påverkan av likviditetsregleringarna kommer ligga på runt ca 3 %. D tror dock inte att man kommer öka sitt risktagande för att täcka upp för den minskade lönsamheten.

4.4.3 Basel III

D tycker inte att Baselregelverket är särskilt välbehövligt, framförallt inte mot sparbanker, man skulle gärna se ett enklare regelverk. Detta regelverk känns betydligt mer anpassat till storbanker och systemviktiga banker. Dessutom så kan man om man ser till den senaste finanskrisen se att sparbankerna inte påverkades särskilt mycket, deras verksamhet bedrevs fortfarande men en relativt stabil inlåning och därav så anser D att regelverket känns felkonstruerat och konstigt att behöva anpassa sig till när man tidigare inte haft några problem berörande dessa frågor. D ser även ett problem med LCR-måttet och level-1 tillgångarna, att det inte kommer finnas tillräckligt med statspapper för att tillmötesgå alla aktörer.

4.5 Intervju med Lars Söderlund

Lars Söderlund var anställd av finansinspektionen där han var ansvarig för att utforma föreskrifter för likviditetsrisker och inblandad i utvecklingsgruppen under Baselkommitteen som Svensk delegat med inriktning på likviditetsriskerna.

4.5.1 Basel III regelverkets påverkan på Svenska Banker

För att förstå Basel III-regelverket så måste man först veta hur de två tidigare regelverken var utformade samt vad som var syftet med dessa. Basel I utformades för att skapa likartade spelregler på olika marknader samt för att stärka upp verksamheten i grunden. Kapitalet i Basel I skulle uppgå till minst 8 % och regelverket var utformat för att framförallt behandla de kreditrisker som banker anbelangar sig med. Basel II-regelverket var som en naturlig utveckling av det första, där man utvidgade perspektivet samt la ett större fokus på marknadsrisker och operativa risker. Basel II delades upp i tre pelare

- Pelare 1 - Kapitalkrav, kreditrisk, marknadsrisk och operativrisk
- Pelare 2 – Ränterisk, balansrisk, affärsrisk
- Pelare 3 – förbättrad information till omvärlden, ökad transparens

Basel III-regelverket har sitt största fokus på utökade kapitalkrav, men framförallt likviditetsrisk, en risk det tidigare inte lagts mycket fokus alls på. Vad gäller de nya kapitalkraven så kommer de antagligen inte att påverka svenska banker särskilt mycket då dessa redan har så mycket kapital som krävs i de nya reglerna. Sparbanker är en speciell associationsform då dessa inte har några ägare som kan bidra med nytt kapital, så deras sätt att innevara kapital är att hålla uppe en lönsam verksamhet och det kan komma att bli vissa komplikationer då sparbankerna kanske inte kommer kunna binda upp det, i och med de nya reglerna. Med anledning av detta så har en del sparbanker valt att börja en process att omvandla sig till aktiebolag för att kunna emittera kapital i form av emissioner och aktier.

4.5.2 Likviditetsregleringarnas påverkan på Banker och Sparbanker

Den andra delen av Basel III-regelverket, likviditetsregleringarna, kommer att få en stor betydelse på Svenska banker och inte minst sparbanker. Lars Söderlund berättar att de under Basel kommitteen hade som uppgift att utarbeta nyckeltal, analysverktyg för hur man skulle bedöma om ett företag hade en bra eller dålig likviditet. Det gjordes då en omfattande inventering av alla dem 27 medlemsländer som ingår i Basel samarbetet och undersökte vilka analysverktyg som fanns i respektive lands tillsynsorganisation. Dessutom använde man sig av banker som referenser och undersökte hur de internt jobbade med dessa företag. Materialet

sammanställdes sedan och de kom fram till 25 olika nyckeltal som ansågs kunna vara användbara till deras syfte. Utifrån dessa 25 nyckeltal utformades sedan tre nyckeltal som i slutändan blev två stycken. Utformandet av nyckeltalen baserades på att man skulle kunna applicera dem på stora internationella banker. Under arbetets gång och i takt med att finanskrisen bredde ut sig kom man fram till att ha kvantitativa nyckeltal som skulle uppfyllas till 100 %.

Lars Söderlund ser ett tydligt problem när han ser till appliceringen av dessa nyckeltal på sparbanker, då de, som tidigare nämnts, är baserade på stora internationella företag. Sparbanker har inte de förutsättningarna som nyckeltalen är baserade på. På grund av detta har EU bestämt att man ska börja rapportera nyckeltalen innan den slutgiltiga implementeringen sker, detta för att kunna anpassa måtten för att bättre bemöta de faktiska förutsättningar som många mindre banker har. Om kraven fortsättningsvis har sin nuvarande utformning så tror Lars Söderlund att de kommer ha väldigt stora konsekvenser på berörda aktörer och därav kan man förvänta sig vissa justeringar.

De stora bankerna kommer som sagt inte ha några större problem att uppfylla LCR, på grund av anpassningen till stora bankers affärsmodell, eftersom dessa har en bred diversifiering i sin finansiering samt har tillgång till olika valutor. Vad gäller NSFR så är det kalibrerat på att ingen av dem uppfyller måttet och att de antagligen inte gör det i framtiden heller. Om man ska uppfylla NSFR så kommer det bli drastiska neddragningar på kreditgivningen och med en nedåtgående konjunktur skulle det få en stor påverkan på den reala ekonomin. Lars Söderlund håller det som mycket möjligt att det inte kommer bli något kvantitativt krav utan att NSFR mer kommer att bestå av ett upplysningskrav ungefär som i pelare 2 i Basel II-regelverket.

4.5.3 LCR och NSFR

När LCR- och NSFR-måtten appliceras på sparbanker är det väldigt tvivelaktigt om detta är ett bra mått. Till att börja med kan man kolla på täljaren, i LCR-funktionen, de likvida tillgångarna. Sparbankerna har inte tillgång till att hålla tillgångar i riksbanken som får räknas som likvida tillgångar i likviditetsreserven. Sparbankernas modell bygger på att man har överskottstillgångar i Swedbank (deras centralbank) och enligt Basel III får sparbanker inte tillgodoräkna sig tillgångar i en annan bank. Tanken med Baselregelverket är att man ska isolera sig från smitta från andra banker, minska exponeringen och därav påverkan/beroendet av andra banker.

Utöver detta ser Lars Söderlund ytterligare problem i uppdelningen av level-1 tillgångar och level-2 tillgångar. Level-2 tillgångar är då statspapper eller depositioner i centralbank och level-1 är de övriga tillgångarna som klassas som högkvalitativa. För det första så har inte sparbankerna rätt att deponera tillgångar i riksbanken, och för det andra så finns det ett otillräckligt utbud av statspapper i Sverige, eftersom vi har en relativt låg statsskuld (ca 30 % av BNP). Utbudet av statspapper i Sverige ligger på ungefär 600 miljarder SEK och det är ungefär vad Handelsbanken ensamt behöver.

Ett annat problem med uppdelningen av tillgångarna är det bestämda förhållande som level 1- och level 1-tillgångarna ska ha till varandra. 60 % ska utgöras av level 2 och 40 % av level 1. Problem här är, som tidigare nämnt, att level 1-tillgångarna lider av dåligt utbud, för lite statspapper och ingen chans till depositioner i centralbanker. Det finns möjlighet till ökade tillgångar i level 1, men eftersom level 1 ska utgöra 2/3 av level 2 faller det på sin egen orimlighet. Detta är någonting som EU har uppmärksammat och man håller på och undersöker huruvida man ska strunta i regeln av ett visst förhållande mellan level 1 och level 2 eller om man ska erbjuda bankerna andra lösningar.

Tanken från början när det talades om likviditetsreserven var att den enbart skulle bestå av medel i centralbank eller statspapper. Sverige och ett antal länder reagerade direkt på detta och sa att det inte finns tillräckligt med statspapper i lokal valuta för att detta skulle fungera. Då sades det att bankerna skulle få räkna med de andra tillgångarna också men att det skulle vara begränsat.

4.5.4 LCR och NSFR – påverkan på svenska banker

Den största skillnaden är att man har fått strukturera om sina likvida tillgångar. Traditionellt sätt har sparbanker använt sig av sin checkräkning som de har på Swedbank (som de betraktar som sin likviditetsreserv), har de ett underskott drar de bara därifrån för att täcka upp. Det nya regelverket säger att så får man inte göra eftersom att om Swedbank går under finns det ingen checkräkning att dra av utan de måste ha tillgångar i sin balansräkning som går att avyttra med väldigt kort varsel och bli likvida. Bankerna har så tillvida köpt på sig papper, men på grund av bristen på statspapper köpt på sig säkerställda obligationer i förhoppning att få tillgodoräkna sig dessa. I och med detta kan man konstatera att banken kommer få att en alternativkostnad då avkastningen för banken att hålla en likviditetsreserv ger sämre avkastning än det alternativa utnyttjandet, att låna ut pengar. Ska man hålla på en likviditetsreserv tär det på lönsamheten. Dessutom så måste banken i LCR-måttet hålla

reserven för ett eventuellt bortfall i inlåningen och den största finansieringen för sparbanker kommer just genom inlåning, vilken banken då måste hålla likvida medel för att täcka för, och då är frågan om bankerna kan hitta en alternativ finansiering för det.

En annan påverkan likviditetskraven har är att då banker ger ut krediter till företag och dylikt måste dessa ha beredskap för att man drar på de här löftena i checkräkningarna och det innebär att det måste hållas en likviditetsreserv, och där har nog inte många sparbanker räknat med detta i sin prissättning. Det var inte länge sedan som man kunde ge ut lånelöften till privatpersoner, att man får låna X antal miljoner och detta löfte gället i sex månader. Även här måste banken hålla de pengar, som löftet avser, i sin reserv och även där kostar det pengar. Lars Söderlund tror att detta kommer att ändra prissättningen relativt mycket på grund av LCR måttet.

Lars Söderlund tror inte att likviditetsregleringarnas påverkan på lönsamheten kommer leda till något större risktagande på andra områden. Han drar dock en bra parallell som han brukar använda sig av när han håller utbildning för sparbanker och dessa klagar på hur dyrt det är att hålla en likviditetsreserv. Likviditetsreserven fungerar ungefär som en försäkring och försäkringar betalar man en premie för, oavsett om den utnyttjas eller inte. De flesta brukar säga att de är rätt glada att man inte behöver utnyttja försäkringen. Han tror dock att det kan ske någon typ av kompensation för utebliven lönsamhet, men antagligen så görs det, som ovan nämnt, via en ökad prissättning. ’

4.5.5 Basel III

Lars Söderlund anser att Baselkommitteens arbete genom åren har bidragit till en stabilare finansiell sektor. Han ser dock att det finns utrymme för förbättring på flera områden och han tror att det kommer skruvas en hel del i regelverket när man ser att det inte fungerar i den riktning som man hade hoppats på. För det här kommer konsekvenser för lönsamheten på bankerna, kreditgivningen och då måste man väga kostnaderna för regelverket mot kostnaderna för de faktorerna, och då har resonerat att det är bättre att investera i ett regelverk än att banker ska gå under eller att det ska bli kostnader för skattebetalarna via statliga garantier. Man får helt enkelt ta den här kostnaden för att få en bättre marknad.

Lars Söderlund kan också se brister i tidigare regelverk då han anser att Basel II-regelverket var lite för tekniskt utformat, ”man såg inte skogen för alla träden”. Modeller och faktorer togs fram men så glömde man bort att det var en verklighet som skulle hanteras, man tappade det sunda förnuftet och förankringen till den verkliga världen. Dessutom läts bankerna

använda sig av interna modeller som inte var kompatibla med hur Basel-II regelverket var utformat och kunde således inte bemöta kraven på bästa sätt. Dessutom riktar Lars Söderlund kritik på de kvantitativa kraven som fanns, bankerna blev väldigt angelägna om att leva upp till dem, men när man väl uppnått kravet bockade man bara av och släppte det.

Likviditetsrisken är kanske den minst införstådda risken men kanske också den risk som oftast sänker en bank i slutändan. Där kommer antagligen inte någon modell eller kvantitativt krav hjälpa, även om det är bättre att ha dessa krav än att inte ha dem, så länge folk inte tror att dessa krav och mått leder till det lyckliga slutet.

5. Analys

Syftet med denna rapport är att granska likviditetsregleringarnas (i Basel III) påverkan på svenska sparbankers verksamhet och vilken effekt de nya regleringarna kommer ha på sparbankernas lönsamhet.

När man analyserar den insamlade empirin kan man utan några större problem se att de tillfrågade respondenterna i mångt och mycket för ett likartat resonemang vad gäller dessa frågor. Sparbankerna är i god likvid situation för tillfället och den allmänna uppfattningen kring likviditetsregleringarna och Baselregelverket i stort är väldigt överensstämmande.

Det man kan se är att alla sparbankerna förlitat sig mycket på Swedbank och använder sig t.ex. av Swedbank Hypotek när de finansierar sin utlåning och därefter erhåller provision. Det man kan se med det nya regelverket och också ett av de problemen som Lars Söderlund verkligen belyser är att sparbankerna i sitt förhållande till Basel III måste minska på sin exponering mot Swedbank, då sparbankerna inte har rätt att tillgodoräkna sig sina innehav hos annan bank. Här har sparbankerna ett viktigt problem att brottas med, då sparbankerna heller inte har rätt att deponera tillgångar i centralbank. Detta komplicerar deras likvida strukturering till skillnad mot de stora bankerna som har rätt att ha depositioner i centralbanken.

Det som kanske är det allra mest intressant när i analysen av den insamlade empirin är att respondenterna och Lars Söderlund (som får representera finansinspektionen och till viss grad även BIS) har olika uppfattningar vad gäller likviditetsregleringarnas påverkan på de svenska sparbankerna. Lars Söderlund tror att bankerna, och framförallt sparbankerna, kommer att ha svårt att uppfylla de nya likviditetsregleringarna, medan sparbankerna själva anser sig vara tämligen säkra på att uppfylla, åtminstone, LCR-måttet. Vad detta beror på är svårt att spekulera kring men en möjlig anledning till den diskrepans som finns kan vara uppdelningen av likvida tillgångar som skapar osäkerhet då level 2-tillgångarna för en sparbank blir annorlunda då man inte får använda sig av tillgodohavanden i centralbank. Detta kan dock kompenseras genom att öka på level-1 tillgångarna, men då olika typer av statspapper finns med här (lågt utbud) kan det ändå uppstå situationer där man får se över sina tillgodohavanden både en och två gånger.

Ytterligare ett bevis på den oklarhet som råder är om man ser till de nya förändringar som gjordes den 7/1-2013 (se bilaga 1) där BIS formulerat om regelverket och att bankerna enbart

behöver nå upp till en LCR på motsvarande 60 % från och med 2015 och från 2019 gäller regelverket fullt ut. Bankerna får också räkna in andra tillgångar i LCR måttet. Den slutsats som kan dras av detta är att våra respondenter (framförallt Lars Söderlund) varit rätt ute i sina spekulationer kring likviditetsmåttens utformning.

Av det tillfrågade sparbankerna ansåg sig samtliga inneha en god likviditet. Sparbank B beskrev att sparbanker av tradition har stor inlåning från privatpersoner (därav benämningen sparbank) och därför innehar en god likviditet. Sparbank C beskrev att banken håller en god likviditet så man håller en 92 % utlåning relativt till inlåningen och därav har god likviditet. Sparbank A beskrev att anledningen till att banken har så god likviditet i dagsläget är de problem som uppstod under finanskrisen, och att Swedbank började ta betalt för tjänster som man inte gjort tidigare och man valde därför att bygga upp en likviditetsbuffert inom den egna banken. Den tidigare strategin var att ligga så nära noll som möjligt när det gällde likviditetshållning, d.v.s. man lånade pengar för att vara likvid likt det sätt som Clementi (2001) beskriver.

Samtliga sparbanker och Lars Söderlund, anser att Basel III-regelverket inte är anpassat efter sparbankernas storlek. Detta ses som ett problem då nyckeltalen som är framtagna är baserade på stora internationellt verksamma banker. Detta är den största anledningen till varför Lars Söderlund tror att mindre banker och sparbanker kan få svårt att nå upp till målen då de inte besitter de förutsättningar som nyckeltalen är byggda kring.

5.1 Likviditetsrisk

Samtliga respondenter håller sig till samma grundläggande definition av likviditetsrisk, ”att banken inte kan fullfölja sina förpliktelser”. De drar även definitionen ännu längre och förklarar likviditetsrisk som den risk att banken inte snabbt kan omsätta sina tillgångar till likvida medel. Om nu detta är ett tecken på att respondenterna är väl insatta i området likviditet är svårt att spekulera kring. Men faktum är att likviditet tidigare varit en risk som vid första anblick varit mindre prioriterat och det är också någonting som Lars Söderlund intygar när han säger att likviditetsrisk är den risk som bankerna antagligen är minst insatta i. Detta blir också ytterligare intressant att diskutera kring när man ser att Basel III är det första Baselregelverk som på allvar tar tag i denna fråga och kommer med presumtiva lösningar på det. Detta är också någonting som diskuteras i denna uppsats referensram där Arif & Annes (2012) & Muranga & Ohsawa (2002) skriver att likviditetsrisken bör vara en högt prioriterad

fråga på grund av dess stora effekter på bankens verksamhet och för att skapa säkerhet inom banken.

5.2 LCR

Eftersom samtliga sparbanker har en god likviditet klarar man i dagsläget av ett stressscenario på 30 kalenderdagar som gäller med de nuvarande reglerna. Enligt Majid (2003) bör en bank som är välhanterad ha processer för mätning, identifikation, övervakning och begränsar för sina likviditetsrisker. Samtliga sparbankerna har utvecklade strategier för att klara av stressade scenarion och diskuterar exempelvis vad som kan göras för att frigöra likviditet om det skulle krävas. Alla sparbanker gör regelbundna uträkningar för att hålla koll på sin likviditetsbuffert och använder sig både av egna interna uträkningar men även LCR som mått, på begäran av finansinspektionen.

När det gäller ökat risktagande på grund av eventuell minskad lönsamhet ansåg ingen av bankerna att detta var något som var aktuellt. Respondent A uttryckte dock att priset på utlåning möjligen kan bli dyrare, för att i sådana fall täcka upp minskade intäkter. Respondent C menar att man kommer få jaga högre intäkter på provisionsbaserade tjänster. Lars Söderlund ansåg att det var tänkbart att bankerna vill kompensera sig på något sätt.

Det man också kan se skilja sig är att sparbankerna enbart räknar på en marginell skillnad på LCR måttets påverkan av lönsamheten, som mest ett antal procent. Enligt JP Morgans (2011) så har man räknat på en nedgång av 12 % i lönsamheten på grund av LCR-måttet.

Anledningen till att det skiljer sig i uppfattning här kan bero på okunskap, att bankerna inte fullt ut ännu anpassat sig till måttet och därav inte är helt tillvida på hur dess påverkan på banken kommer ha. Det kan också diskuteras kring om det kan ligga i den annorlunda associationsformen som sparbankerna har, som kan ses i empirin beskriver alla sparbanker sin nuvarande likvida situation som mycket god och på grund av den relativt goda likviditet som bankerna besitter kanske förändringarna som görs inte påverkar banken särskilt mycket ur lönsamhetssynpunkt eftersom de enbart måste strukturera om tillgångarna för att vara anpassade till LCR-måttets krav.

5.3 NSFR

När det kommer till NSFR måttet så råder det en viss okunskap kring måttet, vilket förklaras genom att bankerna framförallt lagt fokus på LCR då den implementeringen ligger närmare i tiden. De tillfrågade sparbankerna tror sig kunna uppfylla måtten genom att göra vissa förändringar i sin finansierings policy. Man kommer bland annat att binda upp sin inlåning på

konton med längre löptid. Det som är det egentligen intressanta kring detta mått i denna empiriska undersökning är att Lars Söderlund ser på måttet med en viss skepticism. Han håller det inte som alltför otroligt att måttet görs om och till och med gå ifrån den kvantitativa utformning som NSFR-måttet för tillfället har till att mer fungera som ett upplysningskrav. Vad detta skulle betyda för sparbankerna kan man inte riktigt säga, men högst troligt så skulle det innebära en större frihet i hur man binder sin inlåning kontra utlåning. NSFR skulle antagligen snarare fungera som ett riktmärke för hur denna typ av frågor ska skötas. Anledningen som Lars säger till att NSFR kan komma att ändras är för att det med den nuvarande utformningen skulle kunna komma att ha för stor påverkan på den reala ekonomin på grund av åtstramningar i kreditgivning och dylikt.

6. Slutsats

Slutsatserna av denna studie blir självklart påverkade av att studien bedrivits utifrån en explorativ ansatsgrund. De är mer att betraktas som påståenden eller hypoteser, vilka kan användas som underlag i framtida forskning och t ex att testas på hela sparbankssektorn respektive andra banker eller angränsande branscher.

Den slutsats som kan dras utifrån denna rapport är att det råder ett visst skimmer, en viss oklarhet, om hur likviditetsmåten kommer att påverka sparbankerna. Precis som vi diskuterar kring i analysen så kan man antagligen förvänta sig ytterligare förändringar av måten innan dessa ska implementeras fullt ut i verksamheten (exempelvis den förändring som gjorde 7/1-2013).

Ett stort problem med det nya Baselregelverket är att det inte är anpassat efter sparbankernas affärsmodell, utan är utvecklat för att appliceras på stora banker. Reglerna innebär att banker kommer behöva lägga mer tid på administration för att kunna följa de nya åtaganden som ställs.

Det nya LCR-måttet kommer att innebära att sparbankernas tillgångar i Swedbank (som kan ses som deras centralbank) inte längre kommer klassas som säkra tillgångar eftersom Swedbank inte räknas som centralbank. Detta innebär att sparbankernas tillgångar i Swedbank kommer att behöva flyttas om för att få räknas in i likviditetsreserven. De nya placeringarna måste till stor del bestå av statspapper, vilka har lägre avkastning än nuvarande placeringarna, detta med ett lönsamhetstapp som följd. För att kompensera minskad lönsamhet kommer sparbankerna istället behöva leta intäkter på annat håll, något som riskerar att göra utlåningen dyrare. Resultatet för sparbankerna blir således att bankerna måste söka kompensande intäkter på annat håll, i form av ökad prissättning samt att man ökar risktagande på andra området i eftersökandet av intäkter.

Vad gäller NSFR så är slutsatsen att det även här råder en viss oklarhet till dess kommande påverkan på sparbankerna. Måttets nuvarande utformning kommer, i dagens finansiella läge, få en stor påverkan på den reala ekonomin på grund av rejäla åtstramningar på kreditlinan samt omstrukturering av inlåningen till längre löptider. Måttet ska visserligen inte implementeras fullt ut först 2018 men på grund av det som framkommit i undersökningen så ser vi det som en klar fördel att bankerna inom den närmaste framtiden ser över detta mått

mer utförligt för att bilda sig en bättre uppfattning kring dess påverkan. Om man ser till detta samt även till den förändringen av LCR-måttet så kan det nog väntas en förändring av även detta mått när man inom Basel fullt ut förstår dess konsekvens på bankernas verksamhet.

Sammanfattningsvis, vi kan förvänta oss ändringar i regleringarna, likt den ändringen på LCR-måttet som nyligen genomfördes, men även att NSFR-måttet justeras då det i nuläget inte är tillräckligt väl anpassat till den bankspecifika nivån. Vi kan även vänta oss att sparbankerna kommer se över sina alternativ för att eftersöka nya möjligheter till ökade intäkter i form av förändrad prissättning på produkter och tjänster. Det är troligt att bankerna kommer ändra sin syn på regleringarna med tiden. Som det är nu skiljer sig sparbankernas och den institutionella uppfattningen av vilka effekter regleringar kommer att ha. I takt med tiden och att ovissheten suddas ut kommer uppfattningarna av förväntade effekter att närma sig varandra.

6.1 Studiens bidrag

Studien har bidragit till ett utvidgat perspektiv kring hur likviditetsregleringarna kommer påverka den svenska banksektorn och mer specifikt Svenska Sparbanker. Studien är en bra grund för den som vill lära sig om Basel III-regelverket i stort men likviditetsregleringarna mer specifikt. Den ger läsaren en god förståelse för de effekter regleringarna kan väntas ha på Sparbankernas verksamhet.

Viktigt att reflektera över är huruvida denna undersökning är representativ för fler sparbanker utanför de fyra som varit i fokus i denna studie. Av svaren att antyda tycks sparbankerna förvänta sig ungefär samma effekter på deras verksamheter, dock är dessa fyra banker lokaliserade i en begränsad region i Sverige.

6.2 Förslag till vidare forskning

Nu när Baselkommiteen ändrat regelverket så finns det anledning att fördjupa sig mer i den nya förändringen även om den sett till denna rapports resultat bör vara av positivare karaktär för bankerna.

Det som skulle kunna göras är att gå striktare in på NSFR måttet. Det finns, som vi nämner i slutsatsen, stora frågetecken kring detta mått och det skulle vara av intresse att se hur NSFR måttet mer konkret skulle påverka bankernas verksamhet.

Man skulle även kunna göra en rikstäckande studie för att se om det på något sätt skiljer sig i uppfattning av de förväntade effekterna.

Dessutom så skulle självklart en liknande rapport efter den slutliga implementeringen vara av intresse då man kan se de verkliga påverkningarna som regelverket har haft på bankerna och dess bedrivande av verksamhet.

Referenslista

Altunbas, Evans & Molyneux. (2001). "Bank Ownership and Efficiency", *Journal of Money, Credit and Banking*, Vol. 33, No 4, pp. 926-954

Arif & Nauman Anees, (2012) "Liquidity risk and performance of banking system", *Journal of Financial Regulation and Compliance*, Vol. 20 Iss: 2, pp.182 - 195

Barfield, R. (2004). *The Nature of risk: Deep impact – Basel in the European Union, Balance Sheet*, Vol. 12, NO. 5, pp. 32-37.

Bessis, J. (2010). *Risk management in Banking*, Chichester, John Wiley & Sons

Björklund, M. & Paulsson, U. (2003) *Seminarieboken : Att skriva, presentera och opponera*. Studentlitteratur AB.

Blundell-Wignall, A. Atkinson, P. (2010). Thinking Beyond Basel III: Necessary Solutions For Capital And Liquidity, *OECD Journal: Financial Market Trends*, Vol 2010, No 1

Bryman, A. & Bell, E. (2011) *Business Research Methods*, 3rd edition. Oxford University Press.

Clementi, D. (2001), Financial markets: implications for financial stability, *Banca D'Italia Conference on International Banking and Financial Systems Evolution and Stability*, MCB University Press, Bradford, pp. 13-19.

Cooper, D.R. & Schindler, P.S. (2011). *Business Research Methods*. New York: McGraw-Hill Irwin.

Cornett & Saunder. (2004). "Financial markets and institutions: a modern perspective". Boston : MacGraw-Hill. 2ed.

Gobbi & Lotti. (2004). "Entry Decisions and Adverse Selection: An Empirical Analysis of Local Credit Markets", *Journal of Financial Services Research*, Vo. 26, No 3, pp. 225 - 244

Jeanne, O. and Svensson, L.O. (2007), "Credible commitment to optimal escape from a liquidity trap: the role of the balance sheet", *The American Economic Review*, Vol. 97 No. 1, pp. 474-90.

JP Morgan (2011), “*European Banks. All eyes on funding: LCR, the next undiscounted regulatory headwind*”.

Kashyap, A.K., Rajan, R. and Stein, J.C. (2002), Banks as liquidity providers: an explanation for the coexistence of lending and deposit-taking, *The Journal of Finance*, Vol. 57 No. 1, pp. 33-73.

King, P. Tarbert, H. (2011). Basel III: An Overview, *Banking & Financial Services Policy Report*, Vol, 20, Nr, 5

Kvale, S. & Brinkman, S. (2010) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur AB.

Muranaga, J. and Ohsawa, M. (2002), “Measurement of liquidity risk in the context of market risk calculation”, working paper, *Institute for Monetary and Economic Studies*, Bank of Japan, Tokyo.

Persson, M. (2011). “*Tillämpad makroekonomi*”, SNS Förlag Stockholm, 4ed

Shari, M. (2011). Preparing for Basel III, *Global Finance*, 2012-11-02

Slovik, P. Cournéde, B. (2011). Macroeconomic impact of Basel III, OECD rapport, No 844

Basel Committee on Banking Supervision (2010) *Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring*. December 2010.

Finansinspektionen. (2012). *Risker i det finansiella systemet* 2012, 8 November 2012

http://www.pwc.se/sv_SE/se/bank-kapital/assets/banking-banana-skins-2012.pdf, 2012-11-05

<http://www.affarsvarlden.se/hem/nyheter/article2560444.ece> 2012-10-07

<http://www.ne.se/lang/likviditet>, Nationalencyklopedin, hämtad 2012-11-13.

<http://www.riksbank.se/sv/Finansiell-stabilitet/Aktuella-regleringsforandringar/Den-nya-bankregleringen-Basel-III/>, Riksbanken 2012, hämtad 2012-11-14

Bilaga 1

Förändringar sker ständigt. Två dygn före denna studies slutinlämning publiceras denna artikel på Dagens Industris hemsida, något som kraftigt förändrar reabiliteten på denna studie.

De hårdare kraven på bankernas likviditetsreserver blir i slutändan inte så hårda. Det är goda nyheter för bankerna.

Finanskrisen 2008 ska inte kunna upprepas. Det är målet med de skärpta kraven på bankernas likviditetsreserver som ingår i det nya globala regelverket kallat Basel III.

På söndagen överraskade Baselkommitténs tillsynsmyndighet, där riksbankschefen Stefan Ingves är ordförande, att lätta på reservkraven för bankerna. Det rapporterar Financial Times.

Tidigare var kravet att bankerna skulle ha en minimireserv av likvida medel senast i början av 2015. Nu flyttas datumet fram till 2019.

Samtidigt lättas kraven på vilka säkerheter som får ingå i reserven, nu får också aktier räknas in i likviditetsreserven.

Hårdare likviditetsregler har kastat en skugga över finansbranschen sedan utkastet presenterades för över två år sedan. Nu drar branschen en lättnadens suck.

”**Det är här** mer gynnsamt för finansbranschen än vad både jag och marknaden räknat med”, säger Daniel Davies, bankanalytiker på Exane BNP till Financial Times.

di.se

Publiceras 2013 – 01 – 07 kl: 09:57

Bilaga 2

Dessa frågor var de vi utgick ifrån när vi intervjuade Sparbankerna.

1. Hur skulle ni definiera begreppet likviditetsrisk?
2. Hur skulle ni beskriva er nuvarande likvida situation?
3. Hur skulle banken i dagsläget stå emot ett stressscenario där nettoinflödet av pengar drastiskt skulle minska? (Stresstest)
4. Har ni utvecklat några strategier för ert hanterande av likviditetsrisker?
5. Känner ni till bankregleringen Basel III och dess likviditetsregleringar LCR (Liquidity Coverage Ratio) och NSFR (Net Stable Funding Ratio)?
  - a. Hur är er syn på LCR och NSFRs påverkan på er bank?
6. Hur är uppdelningen av era likvida tillgångar?
  - Level 1 tillgångar
  - Level 2 tillgångar
7. Hur är bankens finansiella situation sett till NSFR?
8. Har ni någon uppfattning om hur er LCR respektive NSFR är i dagsläget?
  - a. Kan minska intäkter, till följd av likviditetsregleringen, leda till att banken gör ett överskjutande risktagande på ett annat område för att täcka upp?
9. Enligt er uppfattning, hur skiljer sig hanteringen av likviditet mellan sparbanker respektive storbanker?

Bilaga 3

Dessa var de frågor vi utgick ifrån i intervjun med Lars Söderlind.

1. Vad är din erfarenhet av banker och Basel regleringarna sedan tidigare?
2. Hur är din uppfattning av hur Basel III regleringarna kommer påverka Svenska Banker i allmänhet och Sparbankerna i synnerhet?
3. Kommer bankerna ha några problem med att uppfylla några av kraven?
4. Hur stor påverkan tror du att LCR och NSFR kommer att ha på banker/sparbanker?
  - a. Anser du att LCR och NSFR är bra mått för att mäta en banks likvida situation?
  - b. Vad anser du om LCRs utformande där man delat upp Level 1 och Level 2 tillgångarna? Vad är den största skillnaden mellan dem?
5. Tror du att minskad lönsamhet, till följd av likviditetsregleringarna, kan leda till att banker gör ett överskjutande risktagande på ett annat område för att täcka upp minskad lönsamhet?
6. Enligt din uppfattning, hur skiljer sig hanteringen av likviditet mellan sparbanker respektive storbanker?
7. Anser du att Basel kommitténs arbete har lett till att den finansiella sektorn blivit mer stabil?

Vad är den enskilt största skillnaden mellan Basel II och Basel III?